
tantravaTadhAnikA

తన్త్రవటధానికా అథవా తన్త్రధానికా

Document Information

Text title : Tantravatadhanika

File name : tantravaTadhAnikA.itx

Category : major_works, abhinavagupta, kAshmIrashaivadarshanam

Location : doc_z_misc_major_works

Transliterated by : Ruma Dewan

Proofread by : Ruma Dewan

Latest update : January 7, 2022

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 24, 2024

sanskritdocuments.org

తన్త్రవటధానికా అథవా తన్త్రధానికా

॥ ప్రథమం ఆహ్నికమ్ ॥

ప్రణమ్య గురుమీశానం సతన్త్రవటధానికా । (సతన్త్రవటధానికా)
సూక్ష్మాభినవగుప్తేన స్వశక్తు్యద్ధీప్తయేకృతా ॥ ౧॥ (మయాభినవగుప్తేన)

అజ్ఞానం బన్ధనే హేతుర్బన్ధనం హి పునర్భవః ।
పునర్భవశ్చ దేహదౌ వేద్యే స్వాత్మత్వనిశ్చయాత్ ॥ ౨॥

అహం సుకృతకారీతి స్వర్గదౌ భోక్తృతా మమ ।
ఇత్యాదిదేహతాదాత్మ్యాత్ స్వర్గావీచ్యాదిషూద్రభవః ॥ 3॥

అతోఽనాత్మని దేహదౌ గలితే స్వాత్మనిశ్చయే ।
ఘటాదివదనాత్మేతి దేహాది స్థితమప్యమమ్ ॥ ౪॥

పశ్యతః పూర్వసంస్కారక్షయాద్దేహే క్షయం గతే ।
అన్యోచితస్వసంస్కారాభావాద్దేహాః కథం భవేత్ ॥ ౫॥

దేహాభావేఽపి వై తస్య ప్రాణధీశున్యగోచరే ।
ఆత్మసంస్కారసదాభావే భవేత్తద్రూపతా పరమ్ ॥ ౬॥

ప్రాణదావపి తు ధ్వస్తే స్వాత్మభావే పరిస్ఫుటమ్ ।
సర్వావచ్ఛేదహీనం తదాత్మత్వత్వం ప్రకాశతే ॥ ౭॥

అనవచ్ఛిన్నరుపత్వాదసంవేద్యం తదుచ్యతే ।
అవచ్ఛేదాజ్ఞడం వేద్యమన్యాధీనప్రకాశకమ్ ॥ ౮॥

స్వప్రకాశైకరూపత్వాద్ భావాత్మత్వేన భాసనాత్ ।
తథాత్వేఽపి స్వతన్త్రత్వాచ్ఛక్తిమాన్ స శివః స్మృతః ॥ ౯॥

సర్వాత్మభూతః సర్వాధ్వసముత్తిర్ఘః స్వతన్త్రకః ।
స్వశక్త్యా భాసితానన్తవిశ్వః స పరమేశ్వరః ॥ ౧౦॥

స ఏష సత్యతో ముక్తః సర్వాచ్ఛేదవర్జనాత్ ।
అన్యే న తత్త్వతో మక్తా అవచ్ఛేదాంశసమ్భవాత్ ॥ ౧౧॥

ఆతో యావత్ర సర్వస్మిన్ వేద్యే వేద్యతయా గతిః ।
 తావద్వేద్యాంశ ఏకస్మిన్ భవేత్స్వాత్మత్వనిశ్చయః ॥ ౧౨॥
 యదా తు ధరణీతత్త్వాచ్ఛివాంతం తతత్వపజ్జరమ్ ।
 అవచ్ఛిన్నం భవేద్వద్యమనన్యోన్యాత్మకం స్ఫురత్ ॥ ౧౩॥
 యదా తావతి సంవేద్యజాతే వేదకమస్య యత్ । (తదా)
 యతస్త దవచ్ఛేదహీనం భాతి పరం శివమ్ ॥ ౧౪॥ (యతస్తై)
 తత్ప్రకాశం ప్రమాతృత్వాత్రేతరన్మేయభావతః ।
 మేయత్వమస్యావచ్ఛేదాత్స హ్యవచ్ఛేదకే సతి ॥ ౧౫॥
 తదేవం చ ధరాతత్త్వాచ్ఛివాంతం మాతృ నేతరత్ ।
 అమాతృభావాదేవాన్యదప్రకాశాత్మకం స్థితమ్ ॥ ౧౬॥
 అప్రకాశం చ నాస్త్యేవ సత్తా ప్రకాశ్యమేవ టి ।
 తతశ్చాయం ప్రకాశత్వాత్ స్వయం సత్తాస్య నోచితా ॥ ౧౭॥
 పరాధీనైవ సత్తాస్య పరాధీనప్రకాశనః ।
 పరిచ్ఛేదప్రకాశస్తత్ సోఽపి తత్తుల్య ఏవ యత్ ॥ ౧౮॥
 అతః ప్రకాశాధీనా చేత్సత్త్వాస్మిన్ సార్వకాలిక్ ।
 నూనం ప్రకాశ ఏవాస్తి యోఽవచ్ఛేదవివర్జితః ॥ ౧౯॥
 తత్ర ప్రకాశే భాన్త్యేతే స్వావచ్ఛేదనియన్త్రితాః ।
 భావాః ప్రకాశస్వాతస్త్రయాద్ విచిత్రాకార బృంహితాః ॥ ౨౦॥
 యథా చ తేఽవభాసన్తే తథా తదుచితాః పునః ।
 తేషాం ప్రకాశకా భాన్తి సురాన్తాస్తిర్యగాదయః ॥ ౨౧॥
 ప్రకాశకత్వాబ్జైతేషాం శివాత్మత్వేఽపి సుస్ఫుటే ।
 వేద్యాశ్చాన్యోన్యతశ్చాయమవచ్ఛేదోఽస్తి యత్నతః ॥ ౨౨॥
 అప్రకాశత్వమప్యస్తి తత్ప్రకాశప్రకాశ్యతామ్ ।
 గతాస్తే పశవో భాన్తి శివస్యైవ స్వశక్తితః ॥ ౨౩॥
 అవచ్ఛేదాంశ ఏతేషాం స్వప్రకాశశ్చ యః స్ఫుటః ।
 స విచిత్రస్యభావత్వాద్దేహప్రాణాదితాం గతః ॥ ౨౪॥
 దేహాదేరపి వైచిత్ర్యాద్దేవతిర్యజ్మనుష్యతా ।

వైచిత్ర్యాన్తరతోఽత్రాపి వైత్రమైత్రాదిరూపతా || ౨౫||

యథా చ పశవో భాన్తి తథా కేచన తాం నిజామ్ |

అప్రకాశదశాం ఘ్నున్తి దేహప్రాణతదాత్మతామ్ || ౨౬||

తే ప్రబుద్ధాశ్చ పతయో జీవన్ముక్తా మహర్షయః | (పశవో)

తేషాం తత్తారతమ్యేన గురుశిష్యాదితా స్థితా || ౨౭||

తదేవం భేదభోక్తుత్వం సృష్టిః, తస్థిరతా స్థితిః |

అంశేన న్యక్క్రియా తస్య సంహారోఽనుగ్రహాః పునః || ౨౮||

అప్రకాశదశాధ్వంసస్తదుపాయైకలగ్నతా |

హృదయాన్నిన్దనం తస్య తత్సేవా తత్తిరోహితిః || ౨౯||

ఏవంవిధం ఏచ్ఛాకృత్యం భాసయన్ పరమేశ్వరః |

యదాభాతి తదేవాస్య చిత్త్వమైశ్వర్యముచ్యతే || ౩౦||

తథావిధప్రకాశాంశధ్వంసః కస్యాప్యపాయతః |

విన్దైవ కస్యచిచ్ఛిత్రేరుపాయైః సంస్కీయాదిభిః || ౩౧||

తదేవం వేద్యరూపత్వాద్ బోధ్యత్వం బన్ధముక్తతా |

ఇయతః సకలస్యాత్మా ప్రకాశోఽభ్యధికస్తతః || ౩౨||

సర్వాతిరిక్తః సర్వాత్మా స్వతన్త్రః సర్వశక్తికః |

సర్వపూర్ణోఽనవచ్ఛిన్తప్రకాశో భైరవః పునః || ౩౩||

యద్రూపత్వం పరా ముక్తేః పునరావృత్తివర్జితా |

అన్యాస్తు ధీప్రాణశూన్యధియో జన్మక్షయోచితాః || ౩౪||

శూన్యం ధీః ప్రాణ ఇత్యేతత్ సృజ్యతే క్షీయతేఽపి చ |

స్త్రైర్యమస్య పరం దేహాపేక్షయా న తు తత్త్వతః || ౩౫||

అతః షట్ట్రంశదన్తఃస్థే తత్త్వే స్వాత్మత్వనిశ్చయాత్ |

వేద్యాంశే ముక్తిరస్య స్వాదావృత్తిః సోర్ధ్వతః పరమ్ || ౩౬||

యదా సమస్తవేద్యాంశసముత్తీర్ణ పరం మహాః |

భాతి ముక్తస్తదేవాసౌ భైరవః పరమః స్మృతః || ౩౭||

ఇతి శ్రీమదభినవగుప్తాచార్య విశేషవిరచితాయాం

తన్త్రవటధానికాయాం ప్రథమాహ్నికమ్ || ౧||

॥ ద్వితీయమాహ్నికమ్ ॥

ఉపాయైర్ను శివో భాతి భాన్తి తే తత్ప్రసాదతః ।
 స ఏవాహం స్వప్రకాశో భాసే విశ్వస్వరూపకః ॥ ౧॥

ఇత్యాకర్ణ్య గురోర్వాక్యం సకృత్కేచన నిశ్చితాః ।
 వినా భూయోఽనుసన్ధానం భాన్తి సంవిన్మయా స్థితాః ॥ ౨॥

యథాదశర్శే ఘటాదీనాం స్థితిర్మిత్రరాత్మికా ।
 విదాత్మని తథామీషాం భావానాం చిత్రరూపిణీ ॥ ౩॥

ఆదశర్తున్ జడత్వాన్న స్వతన్త్రో భాసతే యథా ।
 అహమ్పుకాశరూపత్వాత్స్వతన్త్రో భాసతే తథా ॥ ౪॥

ఇత్యేవం గురుతః శ్రుత్వా వాక్యం తద్భావనాక్రమాత్ ।
 భూయోభూయోఽనుసన్ధానాత్ కోఽపి యాతి తదాత్మతామ్ ॥ ౫॥

నాహం దేహాత్మకో నాహం కర్మాధీనో న మే మలః ।
 నాత్యేన ప్రేరితోఽస్మీతి కిం త్వేతద్విపరీతకమ్ ॥ ౬॥

ఇత్థం వికల్పం సంస్కృత్య స్పష్టవిద్యాత్మతాం నయన్ ।
 కశ్చిద్భాతి సమావేశం ధన్యః శ్రీగురువాక్యతః ॥ ౭॥

స్వప్రకాశం మమస్తాత్మతత్వం మాత్రాదికం త్రయమ్ ।
 అన్తఃకృత్య స్థితం ధ్యాయేద్ధదయానన్దధామని ॥ ౮॥

తద్ద్వాదశమహాశక్తిరశ్మిచక్రేశ్వరం విభుమ్ ।
 వ్యోమభిర్ఘ్నిఃసరద్వాప్యే ధ్యాయేత్ సృష్టిం స్థితో దధత్ ॥ ౯॥

పశ్చాద్గోస్త్రసబాహ్యోస్త్రరాభవమజ్ఞానమాత్మని ।
 విశ్రామ్యేత్పునరప్యేవ ధ్యానాభ్యాసాత్ ప్రథాత్మనః ॥ ౧౦॥

స్రాణో బోధమయః పూర్వం తత ఉల్లసతి స్ఫుటమ్ ।
 మేయం పూరయతే తేన స క్రమైక్యం ప్రపద్యతే ॥ ౧౧॥

తదేవ సజ్ఞాహీరేత సంహృత్యాపూర్ణతాం నయేత్ ।
 ఏతావదనుసన్ధత్తే సప్త విశ్రాన్తయస్త్యిమాః ॥ ౧౨॥

ఉన్మిషత్తోన్మిషితతా సజ్ఞజైరేకవింశతిః । (ఉన్మిషత్తోన్మిషితా)
 ఆనన్దః ఉదభవః కమ్పా నిద్రా ఘూర్ణిశ్చ పఞ్చమీ ॥ ౧౩॥

తత్రోత్తరాత్తరావేశభేదాత్ పఞ్చోత్తరం చ యత్ |
 తత్రాపి త్రితయం ముఖ్యం సృష్టిసంహారబీజకమ్ || ౧౪||
 యోగినీహృదయానందవ్యోమభసమ్బుదాయతః |
 అవ్యక్తేతరయుగ్మాత్మలిక్ష్ణతాదాత్మ్యయోగతః || ౧౫||
 శ్రీమదాచార్యచక్రస్థో మస్త్రపీఠ్యం తదుత్తమమ్ |
 ఆష్టోత్తరశతావిష్టం మస్త్రాః ప్రాణపథే యతః || ౧౬||
 ఏవం ధీప్రాణసంఘట్టద్వారేణాంతః సమావిశన్ |
 శామ్భవీం పరమాం ధారామాణవేన ప్రపద్యతే || ౧౭||
 తదేవం త్రివిధం ప్రాప్య గురోరావేశముత్తమమ్ |
 గురుమభ్యుచయేద్ధీమాన్ దేహసర్వస్వదానతః || ౧౮||
 వైనం ప్రకోపయేన్నాస్య వాక్యం కిచన్ లజ్జయేత |
 అవిచారితమస్యాజ్ఞాం కుర్యాజ్ఞానం స్థిరం తథా || ౧౯||
 ఇతి శ్రీమదభినవగుప్తాచార్యావిశేషవిరచితాయాం
 తస్త్రవటధానికాయాం ద్వితీయమాహ్నికమ్ || ౨||

|| తృతీయమాహ్నికః ||

ఏవమాభ్యున్నరీ సత్తా శివతాదాత్మ్యదాయినీ |
 యథా భవేత్తథా ప్రోక్తం బాహ్యేదాసీం నిగద్యతే || ౧||
 బాహ్యో భేదో ద్విధా దష్టః క్రియాతో రూపతస్తథా |
 ఏకస్మిన్నపి కాలాత్మా తత్రాద్యో దేశతః పరమ్ || ౨||
 క్రియాస్వాత్మపరిస్పందస్తతః ప్రాణోఽథ తత్కృతమ్ |
 కాలవైచిత్రయమిత్యేవం సంవిత్స్పందాధికం నహి || ౩||
 యథా సంవిద్ ఘటాత్మాసౌ చిదాత్మేతి తరణితా |
 శక్తిస్తథా విచిత్రోఽయం సృష్టిసంహారవిభ్రమః || ౪||
 స్వప్నసంకల్పమాయాంశక్రియావైచిత్ర్యచిత్రితః |
 విచిత్రః కాల ఏకోఽయం సంసారస్పంద ఇదృశః || ౫||
 ప్రాకృతం పార్థివం వైశ్వం శాక్తం చాణ్ణచతుష్టయమ్ |

విచిత్రదేశభువనతత్త్వాత్మకమిదం స్ఫురత్ ॥ ౬ ॥

మమైవాస్తరతః సర్వదేశకాలాత్మికాం భిదామ్ ।

అస్తఃకృత్యాహమేవైక ఇతి జ్ఞానాద్విముక్తతా ॥ ౭ ॥

యావద్విచిత్రం బాహ్యం హి తన్న షట్ట్రీశతః పరమ్ ।

మానసం వేత్తి విశ్రాంత్యా వినా సంవిన్మయం యతః ॥ ౮ ॥

కఠినం ద్రవమతుస్యష్టం స్పర్శం చ సావకాశతః ।

పఞ్చ భూతాని చిత్రాణి తస్మాత్త్రాణి తు తద్గుణాః ॥ ౯ ॥

గన్ధో రసో రూపమథ స్పర్శః శబ్దో విశేషకః ।

పతేషాం గ్రాహకం చాక్షం పఞ్చధా జ్ఞానశక్తిజమ్ ॥ ౧౦ ॥

క్రియాశక్త్యుధమన్యచ్చ తత్కర్మేన్ద్రియపఞ్చకమ్ ।

సజ్కల్పనిశ్చయౌ మానస్తదస్తఃకరణత్రయమ్ ॥ ౧౧ ॥

ఇయతో వేద్యజాతస్య యదభిన్నం వపుః పురా ।

తత్ప్రోధానమియద్వేద్యం జడం తద్వేదకః పుమాన్ ॥ ౧౨ ॥

సోఽప్రకాశప్రకాశాత్మా షట్కణ్డకపరిష్కృతః ।

కిఞ్చోత్కరోతి జానాతి తచ్ఛేదం శక్తిమానిహ ॥ ౧౩ ॥

యతోఽస్మి సోఽధునైవేతే కలా విద్యా సరక్తయః ।

కాలశ్చ సర్వతత్త్వానాం పూర్ణభూమిర్నిశా స్పృహో ॥ ౧౪ ॥

అప్రకాశాంశగలనే ప్రకాశస్య స్ఫుటా స్థితిః ।

ప్రకాశదర్పణే భావదర్శనం తదభేదతః ॥ ౧౫ ॥

భావానాం భాసనం శుద్ధః ప్రకాశ ఇతి పఞ్చధా ।

విద్యాతత్త్వాదాశివాంతం తదభిన్నః పరః శివః ॥ ౧౬ ॥

ఉపదేశ్యతయా సోఽపి స్యాదవచ్ఛేదభాగతః ।

అష్టాత్రింశం పరం ధామ యత్రేదం విశ్వకం స్ఫురత్ ॥ ౧౭ ॥

ప్రత్యేకమపి భావస్య యో భేదో జ్ఞాతృభేదతః ।

యథా ఘటం వేద్మి తథా మయా జ్ఞాతం శివేన వా ॥ ౧౮ ॥

ఇత్యేవం స్వాత్మనః సర్వమస్తః పశ్యన్ స్వసంవిదా ।

గలితాశేషభేదాంశో భైరవీభావమశ్రున్తే ॥ ౧౯ ॥

ఇయద్యదుక్తం తతోఽపి స్వయమేవావబుద్ధయతే |
 కశ్చిద్ గురూపదేశేన శాస్త్రాద్వాథ ద్వయాత్ త్రయాత్ || ౨౦||
 గురోస్త్యభ్యస్తవిజ్ఞానో దీక్షయా స విముచ్యతే |
 దీక్షా చ సామయా నామ మన్తతాదాత్మ్యదాయినీ || ౨౧||
 చర్యాక్రమేణ దేహాస్తే సమ్యక్సమయపాలనాత్ |
 సా చ సర్వాధ్వంసపూర్ణమాన్తసంవిదభేదితా || ౨౨||
 గురుణానుగ్రహాధియా శిష్యే యదవలోకనమ్ |
 పాత్రికీ సా పునశ్చర్యామాత్రేణ ప్రాయణే యయా || ౨౩||
 పరం శివత్వమభ్యేతి వినాపి జ్ఞానయోగతః |
 సా చ క్రమాత్క్రమం శిష్యచిత్తేః శివనియోజనమ్ || ౨౪||
 అతిక్రమ్య తు షట్ట్రంశదన్తమధ్వానమాదరాత్ |
 సా స్వస్థే ప్రాప్తమృత్యో వా మృతే దూరస్థ ఏవ వా || ౨౫||
 గుర్వస్తేవాసితద్వస్తుముఖోత్థాచ్ఛక్తిపాతతః |
 స్థావరోష్వథ దీక్షా హి పశుష్వాపి నిరూపితా || ౨౬||
 తే తు న జ్ఞానహీనత్వాత్సాధకా గురవోఽపి వా |
 సమస్తజ్ఞానసంస్కారపూర్ణస్వాత్మవికాసతః || ౨౭||
 వాఙ్మనో సాధకతాం నేయో నిష్కామస్తు గురూత్తమః |
 సర్వసంస్కారకృత్యస్య స్వాత్మార్థేఽనభిలాషిణః || ౨౮||
 పరిశేష్యాత్పరార్థేవ హ్యానపాయా క్రియేశవత్ |
 నిత్యం నైమిత్తికం వైవ గురుః సమయిపుత్రకే || ౨౯||
 ద్వయేఽప్యపదిశేదాద్యః స్వయం నిత్యముపాచరేత్ |
 నైమిత్తికం గురుః కుర్యాత్తచ్చ పర్వదినార్చనమ్ || ౩౦||
 యత్ర సిద్ధాశ్చం ఖేచర్యః సకేతం చక్రీరే పురా |
 పవిత్రకవిధిశ్చాన్యో యః సమగ్రం ప్రపూరయేత్ || ౩౧||
 నైమిత్తికం ముఖ్యకల్పం సర్వథా సముపాచరేత్ |
 శక్తితద్వదభేదేన స్వానన్దాత్మకవస్తుని || ౩౨||
 తద్రసాసారథాత్మాత్థా క్రియా ముఖ్యో విధిస్త్యయమ్ |

మాసి మాస్యథ వషం వా జన్మమధ్యేఽథ వా పునః ॥ 33॥

ముఖ్యేన విధినా వృత్తిస్తహిం చర్యా న పూరితా ।
అపూర్ణచర్యాయోగేన చర్యాపాయైకముక్తికః ॥ 34॥

ముక్తో విఘ్నం వ్రజేత్తస్మాత్సర్వథా పూరయద్విధిమ్ ।
కశ్చిదీశేచ్ఛయా సమ్యగనాశ్వస్తోఽపి చేతసా ॥ 35॥

నిష్టన్నేవ భజశ్వర్యాం స తిరోహిత ఉచ్యతే ।
నిస్యమానే మహామన్త్రవిద్యాచర్యాదికోపజమ్ ॥ 36॥

పాప్తైషాం పాతయేద్ ఘోరే యాతనాథామ్ని సర్వథా ।
కస్యాపి తు తిరోభూతవృత్తేరపి పునర్నిజమ్ ॥ 37॥

హృదయం సమ్యగాశ్వాసాదవిఘ్నం శివతాం వ్రజేత్ ।
ఏవం ధీప్రాణసమ్పదాదాన్తరాద్ బాహ్యతోఽపి చ ॥ 38॥

చర్చయా యః సమావేశః స ఇహోణవ ఉచ్యతే ।
తస్మిన్ రూఢః సమభ్యేతి శాక్తమస్మాచ్ఛ శామ్భవమ్ ॥ 39॥

తతః పరం పూర్వసత్తాం పరరూఢస్తు న త్యజేత్ ।
ఉల్కాహస్తో యథా కశ్చిత్ ప్రాప్యమాదాయతాం వ్రజేత్ ॥ 40॥ (త్యజేత్)

జ్ఞానేనజ్ఞేయమాలోక్య తథా జ్ఞానేత్యజేది । (జ్ఞానం త్యజేదితి)
ఉక్తం శ్రీకాలపాదాదౌ జ్ఞానే నష్టే న తత్సదా ॥ 41॥

జ్ఞాప్తిసాధనమేవోక్తం న జ్ఞేయం పరమం పదమ్ ।
ఏషాభినవగుప్తేన రచితా తన్త్రధానికా ॥ 42॥

హృద్భూమౌ యస్య రూఢా స శివకల్పమహీరూహః (శివకల్పమహారూహః)

ఇతి శ్రీతన్త్రధానికాయాంతృతీయమాహ్నికమ్ ॥ 3॥

(ఇతి శ్రీమదభినవగుప్తాచార్యవిశేషవిరచితాయాం

తన్త్రవటధానికాయాం తృతీయం ఆహ్నికమ్)

(॥ సమాప్తాచేయం తన్త్రవటధానికా ॥)

సమాప్తాచేయం తన్త్రవటధానికా శివాయాస్తుతరామోంతత్సత్ ।

॥ ఇతి శివమ్ ॥

Note : Variations in referenced texts are given in parentheses.

A note for the verse 13 in second Ahnika. The text of the second line of this verse indicating signs of Shaktipata is partly missing in the referenced book. The complete text of the line is found in the Tantraloka of Abhinavagupta and the Malinivijayottara Tantra.

Encoded and proofread by Ruma Dewan

tantravaTadhAnika

pdf was typeset on March 24, 2024

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

